

jeme pogotovo, kad je uslijed prilika u svijetu duševni život stavljen na vanredne muke i potrese izvana, a smutnja i zovođenja iznutra. Svima ispovjednicima bez razlike će ovo djelo biti od koristi. Ne ulazi ovdje u prevagu tijesno autorovo naslanjanje na sv. Alfonza, velikoga učitelja u moralu, nego činjenica da je ispovjedniku potrebno u tim pitanjima imati sigurnu ruku i iskusnog provodiča, koji će ga na pojedinosti, što samome ispovjedniku lako mogu izbjeći. Autor je u drugim svojim knjigama (*Casus conscientiae*, sv. I i II, Torino, Marietti) svrnuo pažnju na prilike uzete iz savremenoga života, pa su i ovdje primjeri što osvjetljaju duševni i duhovni život vjernika, uz teoriju solidno prikazanu i argumentima potkrijepljenu, ono što je u djelu najvrijednije.

Stil je lagan i razgovijetan, na mjestima i odviše vulgaran: »*posse-mus quidem ipsis hunc theologum dare*«, str. 59; tisak pregledan i čist, cijena umjerena.

Sadržaj je podijeljen u dva glavna dijela, kako već naslov djela kazuje. U prvom je glavno pitanje: što je voljna a što nužna bližnja grješna prigoda i kakav je postupak s takovim grješnicima u ispovjedaonici. U drugom je glavno pitanje: kad će ispovjednik dobiti izvjestan sud o dispoziciji svoga penitenta, da mu može kao povratnom grješniku dati odrješenje. U tom se dijelu govori i o odgađanju odrješenja (str. 366), kao i odrješenju pod uvjetom (str. 409).

Ne ulazeći u pojedinosti iznesenih tuđih i autorovih misli, nego imajući svrhu djela pred očima, gledajući na građu u njemu iznešenu, način obradbe i razdiobu, od tolike važnosti po život vjernika i njihov napredak u duhovnom pogledu, djelo Ter Haarovo je svake preporuke vrijedno.

Prof. A. Z.

Duhovna obnova, napisao J. F., izd. Nadb. kancel. Katol. Akcije, Zagreb 1940, 12° — 175; broš. cij. 8.— din.

Ova nam knjižica daje dugo željeni i veoma potrebni priručnik, u kom je sadržana sistematska i zaokružena uputa u duhovni život. Pisana je lako, jasno i uvjerljivo, iznoseći načela za duhovni život s aplikacijama na praktični život. Djelce je razdijeljeno u dva oveća odsjeka: I. Duhovni život, II. Sredstva duhovnog života, — koji se potanje razrađuju u poglavljima i to: I. Svrha života, put do svrhe — volja Božja. Bog nam pomaže, Bog daje duši nadnaravni život, Bog nam daje sposobnost za duhovni život, Pravednik živi od vjere, Vjera po ljubavi radi. II. Stvorovi — sredstva; Napose služi duh. životu: Težnja za savršenstvom, Duhovni vođa, Ispitivanje savjesti, Moitva, Život u prisutnosti Božjoj, Ispovijed, Presveti Sakrament, Štovanje svetih, Svladavanje, Redovnički stalež, Vjerska društva, Sveta šutnja i samoća, Odmor, Dnevni red, Ovaj čas. U čemu nije savršenstvo. Na svršetku dodane su bilješke s mjestima citata Sv. Pisma.

Uz pozitivne odlike, koje se već iz samog sadržaja razabiru, ipak držimo da ne će biti na odmet staviti koju napomenu o nekim nedostacima, koji se dešavaju možda zbog nedovoljne pamnje uslijed druge dnevne zaposlenosti. Tako se dosta često dešavaju pogriješno označena mjesta citata iz Sv. Pisma: str. 18, citat k bilj. 10 nije iz Otkr. 3, 20,

nego iz I. Kor. 1, 8; str. 19, citat k bilj. 11 nije iz I. Kor. 1, 8, nego iz Otkr. 3, 20; str. 17, citat k bilj. 2 nije iz Mudr. 7, 20 nego iz Mudr. 7, 16; k bilj. 3 nije iz Jer. 10, 33, nego iz Jer. 10, 23; str. 18, citat k bilj. 8 nije iz Mk. 12, 30, nego iz I. Kor. 10, 13; str. 20, cit. k bilj. 1 treba da je: I. Kor. 6, 9—11; k bilj. 2 treba da je: Iv. 10, 10.

Negdje se dešava netočna citacija, kao n. pr.: str. 5, u alin. 2, cit. iz Is. 48, 11: »Poradi Sebe, poradi Sebe činim i slave svoje ne ću dati drugome«. — Taj citat je iskrivljen, jer se ove riječi navode bez prekida kao da tako stoje u originalu, dok bi uistinu trebalo staviti poslije činim« . . . točkice za znak da je ovdje nešto ispušteno, pa onda prosljediti citat. — Str. 12, citat: »Bog je činio čudesa na tebi, da bi držao zapovijedi . . .« glasi točno: »Bog te je poučio, da bi držao zapovijedi . . .« — Istina, bliži kontekst imade onakav smisao, ali onda se to ne smije citirati istim tiskom kao riječi Sv. Pisma. — Slično i citat na str. 15 iz I. Petr. 4, 11: »Svaki koji ima kakovo zvanje . . .« — reproduciran je navedenim riječima po smislu.

Glede teksta citacije iz Sv. Pisma N. Z. napominjemo, da bi bilo poželjno, da se prilagodi prijevodu od prof. dra Fr. Zagode, jer je taj kritičniji i točniji, nego li su prijevodi pisca.

Na str. 28, citat: »Sa svetim bit ćeš svet« — iz Ps. 17, 26, upotrijebljen je in sensu accommodato, koji je znatno različit od originalnog smisla, pa držim da ne bi ovdje bio ad rem. Na tom je naime mjestu u Psalmu govor o tome, kako Bog postupa prema različitim ljudima: sa svetima, nevinima i odabranima Bog će postupati onako kako odgovara njihovoj svetosti, nevinosti i odabranju, a sa opakim onako, kako se po pravdi Božjoj dolikuje njihovoj pakosti. Prema tome: »sa svetim« odnose se na čovjeka, a »bit ćeš svet« — odnose se na Boga. No kod našeg pisca prilagođeni smisao razumijeva da se »sa svetim« — odnosi na Boga, a »bit ćeš svet« na čovjeka. Istina u realnom životu to obično biva: s kim se družiš, takav si; ali prvotni smisao navedenog mjesta je drukčiji.

Zapažamo, da je pisac sve citacije iz knjiga Sv. Pisma proveo pokraćenim nazivima. Među tima upotrebljava kraticu »Reč.« za »Proverbia«, koja je u našoj terminologiji doduše slabo poznata, ali se može usvojiti. No držimo da nije ispravna kratica »Žid.« za Pavlovu poslanicu Hebrejima, jer »Hebreji« je širi pojam nego »Židovi«, budući da obuhvata ne samo potomke plemena Judina, nego i ostatke ostalih plemena izraelskog naroda. Da je razlika postojala još u prvo vrijeme kršćanske ere, očividno je po tom, što se iza sv. Pavla znade da je bio iz plemena Benjaminova. Treba dakle zadržati naziv »Hebrejima« i prema tomu upotrebljavati kraticu »Hebr.«, a ne »Žid.«.

Još bismo napomenuli, da u današnje osjetljivo doba nije više zgodno upotrebljavati za oznaku ljudi primitivne kulture »divljaci«, (str. 9) kao što ni riječ »pogani« (str. 12 i 16), koja se može zamijeniti sa »neznabožci« ili »krivobožci«.

Bilo bi dakle poželjno, ako dođe do novog izdanja ovog priručnika, da se provede pomna revizija u svrhu ispravaka ovakvih nedostataka, tim više, što se za ovakav priručnik traži, da doista u njemu budu svaki citat i tvrdnja što većom preciznošću izrečeni.

Dakako, da ovi nedostaci, koji su više tehničke naravi, ne umanjuju stvarnu vrijednost ovog djelca, koje najtoplije preporučujemo, kako svećenicima kao duhovnim vođama društava Kat. Akcije, tako i katoličkim svjetovnjacima, koji imaju iskrenu volju da nastoje oko sistematskog formiranja svoje duhovne obnove. Knjižica se naručuje kod Katol. Akcije, Zagreb, Kaptol 31.

Dr. J. O.

Ivanišić Dr. P.: Vatikanska definicija o naravnoj spoznaji Boga. Đakovo 1937., 8°, str. 31.

U ovoj raspravi iznosi pisac historijat vatikanske definicije o naravnoj spoznaji Boga i motive, koji su potakli vatikanski koncil, da donese ovu definiciju. Budući da u velikom dijelu našeg lajičkog svijeta, osobito inteligentnijih slojeva, još danas nema bistrih pojmova o pitanju prirodne sposobnosti ljudske spoznaje o opstanku Božjem, dobro je, što je pisac u ovoj brošurici obradio to pitanje. Potrebu ove rasprave pokazuje i njegova kasnija radnja u »Bogoslovskoj Smotri« 27 (1939) 1, str. 29—54: »O objavi u srpsko-pravoslavnoj teologiji«. **J. O.**

Ivanišić Dr. Pero: Mariologija u srpsko-pravoslavnoj teologiji. Đakovo 1939, 8°, str. 26.

U ovoj je raspravi pisac prikazao u kritičnom svijetlu mariologiju prema naučavanju današnjih srpsko-pravoslavnih teologa. Iz same naravi stvari razumljivo je, da se najviše zadržao na pitanju nijekanja nauke o Neporočnom Začecu Bl. Dj. Marije sa strane pravoslavnih teologa, dokazujući njihovu nelogičnost u konsekvencijama nakon priznavanja kulta hyperduliae Bl. Dj. Mariji, koji se praktično odražuje i u liturgiji i u uzveličavanju dostojanstva Bl. Dj. Marije. Rasprava je za naše posebne prilike sveudilj aktualna.

Ovom prigodom napominjemo, da bi bilo vrlo poželjno obraditi pravoslavnu mariologiju u iscrpljivom opsegu na osnovu teoloških vrela, koja priznaje istočna pravoslavna crkva, pa bi bez sumnje bilo vrlo zanimljivo usporediti takvu nauku sa današnjim mišljenjem i naučavanjem pravoslavnih teologa. Osobito bi bilo opsežno polje osvijetliti mariologiju istočne pravoslavne crkve u svijetlu liturgije i ikonografije.

Što se tiče formalnog načina raspravljanja, zapaža se kod pisca jaka nota polemičkog tona, koju današnji katolički nučni svijet u raspravljanju o prijepornim pitanjima između istočne odijeljene crkve i zapadne napušta. Tko je imao prilike pratiti nastojanje unitarističkih kongresa (u Velehradu, Ljubljani i u Pragu), kao što način znanstvenog raspravljanja priznatih stručnjaka o prijepornim teološkim pitanjima, n. pr. D'Herbigny, Pl. de Maester, Salaville, Janin i kod nas Dr. Fr. Grivec, mora zapažati, da u takvim raspravljanjima prevladava mjesto polemičkog tona sve više pomirljivi ili irenički. To je u interesu i same naučne reputacije, kao što i u duhu psihološke taktike. Ovaj metod osobito je toplo preporučivao i blagopokojni papa Pijo XI. u svojoj enciklici »Rerum orientalium« od 8. IX. 1928.

J. O.